

УДК 343.34:352.07

Ю. Гладун

ПОБУДОВА АВТОМАТИЗОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ “БЕЗПЕЧНЕ МІСТО”

Проаналізовано способи підвищення ефективності забезпечення громадської безпеки в м. Львові за допомогою впровадження автоматизованої інформаційно-аналітичної системи “Безпечне місто”.

Ключові слова: безпечне місто, громадська безпека, управлінський механізм.

У перспективах розвитку міста Львова на найближчі роки передбачається значне зростання активності в громадсько-політичному житті, проведення різних міських, державних та міжнародних заходів, збільшення кількості іноземних гостей. Життєдіяльність у період напливу гостей і проведення масових загальноміських заходів зумовлює комплекс обставин, які позначаються на формуванні безпечного фону міста.

Різноманіття кримінально значущих протиріч у місті Львові передбачає необхідність звернення до різних засобів виявлення та вирішення цих протиріч, використання більш широкого набору форм і методів профілактики правопорушень та надзвичайних ситуацій.

Концентрація у Львові великої кількості культурних цінностей, широкі можливості вибору форм занять і дозвілля, зміни стереотипів діяльності спричиняють постійно зростаючий приплив великих мас із його околиць та гостей з країн ближнього і далекого зарубіжжя. Ці обставини гостро ставлять перед органами місцевого самоврядування та правоохоронними органами міста проблему неадекватної поведінки приїжджих, так само як і терпимість щодо них.

Зазначені обставини породжують такі проблеми, як розбіжність місць адміністративного проживання та вчинення порушень правопорядку певною частиною населення, що ускладнює своєчасне їх виявлення, взяття на облік та їх профілактику, “міграцію” правопорушників, виникнення в містах злочинних зв’язків тощо.

Підвищена увага до проблем забезпечення громадського порядку та громадської безпеки в місті пояснюється тим, що тут, як правило, раніше, ніж де-небудь, зароджуються і формуються нові явища соціального спрямування, нові економічні відносини, які докорінно змінюють картину громадської безпеки і оперативної ситуації. У цьому сенсі місто є своєрідною експериментальною лабораторією для апробації всього нового, що приносить у сучасне життя процес стрімкого розвитку соціально-економічних відносин [1].

На території міста зберігається високий рівень загроз надзвичайних ситуацій природного та техногенного спрямування, тенденція зростання кількості і масштабів їх наслідків, загроза переходу терористичних актів із гіпотетичної області в область реальних надзвичайних ситуацій. Це змушує шукати нові рішення та методи захисту населення і територій міст, передбачати майбутні загрози, ризики та небезпеки, розвивати методи їх прогнозування і попередження.

Зниження рівня аварійності на автотранспорті – складна та багатоаспектна проблема, що зайняла одне з провідних місць серед найважливіших соціальних,

економічних і демографічних завдань, що стоять перед суспільством і країною. Найбільший відсоток скоєних ДТП припадає на вулично-дорожню мережу міста. При тому, що завантаження магістралей міста зростає щороку, у Львові виникає потреба інтелектуального управління дорожнім рухом. Така сукупність проблем вимагає рішень вже на цьому етапі, тому що по закінченні деякого часу це стане критичною точкою для розвитку не тільки окремих центральних районів Львова, але і міста загалом.

Зміни в соціальній, економічній та інших сферах, різке розмежування людей за рівнем доходів і якості життя, прояв конфронтації в політичних, духовно-моральних, міжнаціональних галузях можуть ускладнити ситуацію в місті і формують передумови, ігнорування яких може призвести до надзвичайних ситуацій.

Зростання статусу міста Львова як туристичного та міжнародного спортивного центру зумовлює необхідність формування ефективного механізму контролю та впливу на кримінальне середовище з метою обмеження його ролі у соціально-економічних процесах, здійснення заходів щодо матеріально-технічного та кадрового забезпечення органів місцевого самоврядування та правоохоронних органів. Назріла необхідність створення єдиних інформаційних систем, які забезпечують контроль і передачу даних про несанкціонований доступ на об'єкти життєзабезпечення та підвищеної небезпеки та прилегли до них території, а також систем оповіщення населення з використанням нових технологій [2]. Для запобігання росту кількості пожеж потрібно впровадження сучасних засобів протипожежного захисту.

Єдиний концептуальний підхід до системи заходів, що забезпечують громадську безпеку, прогнозування та попередження загроз, пом'якшення їх негативних наслідків, здійснення контролю за їх запобіганням та усуненням, дає можливість створити диференційовану систему заходів для забезпечення безпеки особистості, суспільства та міста загалом.

Під час розробки зазначеної програми був вивчений світовий досвід створення систем відеонагляду міського масштабу. На вулицях практично всіх великих міст Європи і Америки встановлені відеокамери, які використовуються правоохоронними органами для підтримки порядку, і розкриття злочинів. На сьогодні лідером в цій області є Велика Британія, яка однією з перших у світі почала застосовувати відеонагляд для забезпечення безпеки громадян і впроваджувати новітні технічні засоби для ефективнішої роботи своїх правоохоронних органів. Такі великі міста Росії, як Москва, Санкт-Петербург, Ростов-на-Дону, також перейняли позитивний європейський досвід і створили міські системи відеонагляду [3]. У місцях масового скупчення людей, на жвавих вулицях, автомобільних дорогах масовим є встановлення камер відеонагляду, які передають інформацію в центри моніторингу, що переглядають відеозображення і у випадку необхідності інформують відповідні служби міста про необхідність прийняти рішення. У результаті функціонування системи відеонагляду скоротилася кількість злочинів, підвищився відсоток їх розкриття. Впровадження систем відеонагляду було підтримано населенням міст, які хочуть відчувати себе в безпеці. Однак пропонується удосконалення цієї системи наповненням інформаційно-аналітичними можливостями обробки та аналізу інформації, що надходить із метою автоматизації виявлення загроз та мінімізації людського фактору.

Концепція побудови системи "Безпечне місто" і правоохоронної системи забезпечення громадської безпеки загалом є сукупністю законодавчо визначених засад на цілі, завдання, основні принципи і напрямки забезпечення громадського порядку та громадської безпеки в місті.

Під побудовою системи передбачається спільне здійснення органами місцевого самоврядування, органами внутрішніх справ, іншими державними, громадськими та іншими органами комплексу заходів та дій, спрямованих на забезпечення захисту життєво важливих інтересів особистості та суспільства в місті та його районах від загроз, що перешкоджають їх нормальній життєдіяльності.

Громадський порядок, особиста безпека громадян та громадська безпека – це органічно пов’язані між собою соціальні явища.

Життєво важливі інтереси особистості – це життя, здоров’я, права і свободи, честь та гідність, недоторканність особи й житла. Стан захищеності кожного громадянина від злочинного та іншого протиправного посягання на його життєво важливі інтереси визначає особисту безпеку громадян.

Громадська безпека в рамках адміністративного суб’єкта визначається як стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від суспільно небезпечних діянь та негативного впливу надзвичайних обставин, спричинених кримінальною ситуацією, а також надзвичайних ситуацій, зумовлених стихійними лихами, катастрофами, аваріями, пожежами, епідеміями та іншими надзвичайними подіями. Прийняття заходів щодо забезпечення особистої безпеки громадян і громадської безпеки є неодмінною умовою підтримки надійного громадського порядку.

Громадський порядок – це система суспільних відносин, що складаються і розвиваються насамперед у громадських місцях на основі дотримання норм права та інших соціальних норм, спрямованих на забезпечення особистої безпеки громадян, громадської безпеки, на створення сприятливих умов для нормального функціонування підприємств, установ, організацій і громадських об’єднань, для праці та відпочинку громадян, поваги честі та людської гідності і суспільної моралі.

Посягання на громадську безпеку:

1) криміналізація найважливіших сфер життєдіяльності міста і його населення (економіка, політика, соціальна та культурна сфери), зростання значення і масштабів наслідків злочинних дій;

2) політичний екстремізм і тероризм, дії, спрямовані на створення передумов для групових та масових порушень громадського порядку і збройних конфліктів зростання кількості терористичних акцій щодо представників органів державної влади, зокрема судових органів, органів внутрішніх справ та інших правоохоронних і контролюючих органів;

3) зростання злочинності, зокрема корисливих злочинів проти особистості, ескалація насильства, жорстокості, агресивності злочинних проявів, поява нових кваліфікованих видів злочинів, підвищення рівня озброєності та технічної оснащеності осіб (груп), що здійснюють злочинні діяння;

4) значне загострення проблеми наркоманії, насамперед серед неповнолітніх;

5) активне об’єднання злочинних угруповань на міжрегіональному та міжнародному рівнях, провокація в своїх інтересах соціальних і міжнаціональних конфліктів, підвищення кримінальної активності дітей та молоді;

6) посилення активності міжнародних злочинних співтовариств з використання державного кордону, недостатності прикордонного і митного контролю, неконтрольованих міграційних процесів з метою контрабанди наркотиків, зброї тощо;

7) недостатня ефективність діяльності правоохоронних органів в силу їх технічної роз’єднаності, невирішеність проблем правового, матеріально-технічного, фінансового, кадрового та соціального забезпечення;

8) руйнування соціальних норм поведінки, норм моралі і моральності, зростаюча байдужість суспільства до антисуспільних явищ (пияцтво, наркоманія, хуліганство тощо);

9) прогресуючий знос засобів виробництва технологічного устаткування, транспортних засобів, рівня контролю за станом систем безпеки, масові розкрадання кольорових металів (лінії електропередач, зв'язку, розукомплектування цінного обладнання, навігаційних приладів тощо), що у підсумку призводить до зростання кількості аварій, катастроф та дорожньо-транспортних пригод.

Система “Безпечне місто” повинна слугувати орієнтиром для органів державної влади та місцевого самоврядування при реалізації завдань забезпечення охорони та безпеки об'єктів інфраструктури суб'єкта різного призначення.

Система “Безпечне місто” є основою для:

1) формування політики побудови системи громадської безпеки міста Львова;
2) підготовки пропозицій щодо вдосконалення організаційних і правоохоронних заходів, правового, методичного та науково-технічного забезпечення громадської безпеки міста;

3) розробки цільових програм із урахуванням структури правоохоронної системи “Безпечне місто” та її підсистем.

Громадська безпека є складовою частиною національної безпеки. Захист прав людини і громадянина – процес багатогранний, тому забезпечення законності, правопорядку, громадської безпеки віднесено до спільного ведення на рівні держави та її суб'єкта. Забезпечення прав людини і громадянина не може розглядатися ізольовано від захисту суспільства і держави, громадських і державних інститутів.

Дієвість заходів із забезпечення громадської безпеки визначає умову їх реалізації у формі цільової комплексної програми забезпечення профілактики правопорушень та злочинів на території м. Львова.

Застосування новітніх технічних систем в охороні громадського порядку та боротьбі зі злочинністю дасть змогу ефективно вплинути на покращення оперативної та службової діяльності правоохоронних органів м. Львова і суттєво вплине на зменшення кількості скоєних правопорушень у громадських місцях, місцях масового скупчення людей, забезпечення безпеки дорожнього руху [4].

Підвищення ефективності управління міськими службами, нарядами органів внутрішніх справ, забезпечення постійного контролю стану оперативної обстановки, особистої і майнової безпеки громадян, безпеки дорожнього руху – особливо важливі об'єкти, що повною мірою забезпечується автоматизованою інформаційно-аналітичною системою “Безпечне місто” (далі – АІАС “Безпечне місто”).

За даними статистики, з використанням АІАС “Безпечне місто” найуспішніше здійснюється розкриття “по гарячих слідах” правопорушень різного змісту. Підвищується результативність роботи з затримання осіб і транспортних засобів, що знаходяться в розшуку. Відео-моніторинг житлового сектора, вулиць та інших громадських місць дає змогу своєчасно реагувати на ускладнення оперативної обстановки і приймати адекватні заходи. Система сприяє здійсненню моніторингу патрульних автомашин ОВС, наземного транспорту і виконує одне з головних завдань – дає в руки операторів механізм, за допомогою якого оперативно можна приймати рішення, надаючи повну та достовірну інформацію, забезпечуючи ефективний контроль над виконанням управлінських рішень.

Згідно з сучасним європейським досвідом, АІАС “Безпечне місто” має підвищити безпеку населення і органічно увійти в створювану комплексну систему профілактики правопорушень та злочинів на території м. Львова.

При розробці АІАС “Безпечне місто” потрібно врахувати головні цілі:

1) забезпечення підвищених заходів безпеки в місцях масового перебування людей, як-то:

- дитячих садків, шкіл, лікарень;
- спортивних споруд, багатофункціональних торгово-розважальних комплексів, кіноконцертний зал;
- залізничних, авто- і аеровокзалів;
- площ, фан-зон для вболівальників, а також магазинів, ринків та підприємств громадського харчування;

2) підвищення ефективності роботи служб правопорядку всіх рівнів;

3) посилення інформаційної та технічної бази адміністрації та комітетів міста, правоохоронних та інших уповноважених служб;

4) підвищення рівня взаємодії органів місцевого самоврядування, органів, органів внутрішніх справ, медичних служб із іншими зацікавленими державними відомствами, іншими органами виконавчої влади.

Умови досягнення цілей [5]:

1) скорочення часу формування і видачі оперативної інформації;

2) скорочення часу реакції на нештатні ситуації оперативних чергових, при виконанні ними оперативно-службових завдань;

3) скорочення часу прийняття вирішального рішення щодо оперативної обстановки;

4) зниження ймовірності прийняття помилкових рішень операторами системи відеоспостереження, контактного центру та черговими змінами;

5) побудова системи забезпечення громадської безпеки передбачає забезпечення комплексного підходу в реалізації заходів організаційного, нормативного та програмно-технічного плану, зокрема створення комплексу програмно-технічних засобів;

6) моніторингу інформації про обстановку (відеоспостереження, диспетчерський зв’язок, контактні центри та системи екстреного виклику, охоронні і пожежні датчики тощо);

7) позиціонування подій і реакція на них із використанням електронної карти міста;

8) автоматизоване визначення типу події, яка характеризується прийнятим сигналом, повідомленням, інформацією про надзвичайні, аварійні або позаштатні ситуації;

9) забезпечення взаємодії, комплексного використання та оперативного керівництва силами і засобами;

10) забезпечення єдиної централізованої ідентифікації та аутентифікації користувачів і підтримка ієрархії доступу з системою пріоритетів і повноважень доступу;

11) ведення звітності про дії користувачів та стан системи загалом;

12) надання користувачам системи єдиного інтерфейсу управління інформаційними ресурсами та відображення інформації;

13) оперативне архівування відеоінформації;

14) забезпечення можливості відновлення ходу подій на основі наявних матеріалів;

15) формування бази даних правопорушень, інтегрованої з системою відеоспостереження;

16) аналіз інформації та підтримка прийняття рішення щодо реагування на зміни обстановки;

17) довготермінова архівація інформації для подальшого використання, аналізу та експертиз різного змісту.

Засобами досягнення цілей є проведення комплексу організаційних заходів та органів місцевого самоврядування, підрозділів органів внутрішніх справ, служб швидкого реагування, охоронних підприємств, а також інших суб'єктів організацій та установ міста Львова сукупністю взаємопов'язаних і стандартизованих комплексів програмно-технічних засобів та підсистем, зокрема:

1) засоби відеоспостереження;

2) екстрений зв'язок "громадянин-міліція";

3) віддалений доступ до автоматизованого банку даних;

4) захист інформації;

5) моніторинг рухомих об'єктів;

6) автоматизоване та інтегроване управління;

7) апаратно-програмні засоби обробки, аналізу та зберігання відеоінформації;

8) апаратно-програмні засоби збору інформації, аналізу, обробки та її збереження;

9) засоби оперативного професійного радіозв'язку і мобільних комунікацій, повною інтеграцією фіксованого, мобільного і радіозв'язку;

10) забезпечення безпеки та охорони державного та особистого майна громадян із виявленням проникнення на ранній стадії з подальшим реагуванням мобільними нарядами.

Висновки

Отже, побудова АІАС "Безпечне місто" – це технологія, що дає змогу підвищити рівень безпеки населення, створити умови, що забезпечують гідне життя і вільний розвиток громадян, знизити матеріальні втрати від злочинних посягань, активізувати громадян на конструктивну взаємодію з органами влади, правоохоронними органами у вирішенні проблем протидії антигромадським явищам. Побудова системи "Безпечне місто" передбачає підготовку та прийняття депутатами міської ради ухвали, інших нормативних правових актів, що регламентують механізм реалізації цієї системи і передбачають економічні, соціальні, правові, політичні гарантії.

Упровадження АІАС "Безпечне місто" вирішить такі завдання:

1) швидке і своєчасне надання допомоги громадянам;

2) підвищення ефективності медичних служб;

3) профілактика злочинів та правопорушень;

4) попередження та припинення терористичних і екстремістських проявів, забезпечення правопорядку на вулицях та інших громадських місцях;

5) створення необхідних умов для запобігання в місті Львові нещасних випадків та інших подій, здатних призвести до заподіяння шкоди здоров'ю людей, пошкодження або знищення майна;

6) контроль дотримання чистоти території міста;

7) забезпечення оперативності інформування про виникнення надзвичайних ситуацій відповідних служб та організацій міста;

- 8) забезпечення безпеки дорожнього руху, попередження крадіжок та незаконних заволодінь автотранспортних засобів;
- 9) забезпечення ефективності дорожнього руху;
- 10) підвищення ефективності розкриття злочинів, розшуку злочинців та осіб безвісті зниклих;
- 11) контроль за несенням служби патрульно-постовими нарядами, своєчасністю їх реагування на повідомлення про злочини та інші події;
- 12) комплексне використання сил і засобів, забезпечення взаємодії служб швидкого реагування та зменшення часу реакції.

Позначений комплексний підхід у побудові автоматизованої інформаційно-аналітичної системи “Безпечне місто” в місті Львові забезпечить формування правової системи, що відповідає інтересам львів’ян та гостей міста для забезпечення безпеки особистості, суспільства і держави загалом.

Література

1. Кивенда В. Ю. Форми діяльності ОВС / В. Ю. Кивенда // Право і суспільство [Текст] : наук. журн. — 2008. — № 1. — С. 72—79.
2. Про затвердження Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему органів внутрішніх справ України [Електронний ресурс] : Наказ МВС України № 436 від 12.10.2009 р. — Режим доступу : www.mvs.gov.ua.
3. Бобкова С. Львів наспигують відеокамерами? [Електронний ресурс] / С. Бобкова. — Режим доступу : <http://www.wz.lviv.ua/pages.php?ac=arch&atid=72669>.
4. Шавиркін Б. Б. Деякі проблеми в організації інформаційного забезпечення ОВС та способи їх вирішення / Б. Б. Шавиркін // Проблеми застосування інформаційних технологій, спеціальних технічних засобів у діяльності ОВС, навчальному процесі, взаємодії з іншими службами [Текст] : матер. наук.-практ. семін. (4 грудня 2009 р.). — Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2009. — 268 с.
5. Принципы построения системы видеонаблюдения в проекте “Безопасный город” [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://ukr-invest.com.ua/content/view/71/168>.

Yu. Hladun

IMPLEMENTATION OF THE AUTOMATED INFORMATION – ANALYTICAL “SAFE CITY” SYSTEM

The ways to improve the efficiency of public safety in Lviv with the introduction of the automated information - analytical system “Safe City” are analyzed.

Key words: safe city, public safety, management mechanism.